

Riesling: een nobele ontmoeting

17 november 2017 · door Gentil Noens

Vijf Rieslings van Duitsland tot Italië tegenover een Oostenrijkse Grüner Veltliner instinker — de 'Koningin der witte druiven' door heel Europa gevolgd.

Op 16 november 2017 zette Wijnclub Zottegem de Riesling centraal — in Duitsland steevast de 'Koningin der witte druiven' genoemd — met wijnen van Pfalz tot Alto Adige, tegenover een Oostenrijkse Grüner Veltliner als instinker. Dit is het volledige infoblad van die avond. Alle wijnen die we ooit proefden staan in onze [wijncatalogus](#).

De geproefde wijnen

Wijnhuis	Wijn	Jaar	Land
Köhler-Ruprecht	Riesling Kallstadter Saumagen Spätlese Trocken	2014	Duitsland
Weingut Wwe. Dr. H. Thanisch	Riesling Kabinett Bernkasteler Doctor	2014	Duitsland
Marc Kreydenweiss	Riesling Andlau	2013	Frankrijk
Weingut Pichler-Krutzler	Riesling Pfaffenberg	2014	Oostenrijk

Wijnhuis	Wijn	Jaar	Land
Falkenstein	Riesling	2015	Italië
Weingut FX Pichler (instinker)	Grüner Veltliner Federspiel Klostersatz	2012	Oostenrijk

Noot van de wijnmeester

Deze avond gaan we de ontmoeting aan met een van de nobelste druivenrassen, in Duitsland steevast als 'Koningin der witte druiven' benoemd ... de Riesling.

Een druif die tegelijkertijd bejubeld en verguisd wordt: ik heb mij al vaker afgevraagd hoe het komt dat de lievelingsdruif van heel wat wijnkenners toch de smaakpapillen van heel wat wijndrinkers toch niet kan bekoren, en al zeker niet wanneer de wijn wat gerijpt is en zijn unieke eigenschappen en neus tentoonspreidt.

Het was initieel de bedoeling om enkel Duitse Riesling op de proeftafel te zetten maar uiteindelijk is het toch een beetje een Europese proeverij geworden met als buitenbeentje een Riesling uit Italië en (eindelijk) nog eens een instinker!

De Riesling is een zeer flexibele druif, die grootse droge wijnen kan voortbrengen maar ook heerlijke delicate en opwindende zoete wijnen. Jammer genoeg ook saaie en flauwe wijnen omdat de druif als massaproduct wordt verbouwd en niet de aandacht en toewijding krijgt die ze verdient. Ik ben ervan overtuigd dat dit voor een groot deel bijdraagt aan het gemis aan respect voor deze druif.

De Riesling druif is, na de Sauvignon Blanc en de Chardonnay, de nummer 3 onder de druiven waarvan witte wijn wordt gemaakt. De Riesling staat naast de Chardonnay bekend als één van de beste witte druivenrassen. Het is de enige druif die in het unieke, koele klimaat van de Moezel en de noordelijke Rijnstreek gedijt. Maar ze kan ook prachtig presteren als hij tussen Shiraz en Cabernet groeit!

Maar opgelet, laat je vooral niet in de war brengen door een aantal neprieslings zoals Welschriesling, Riesling Italico, Iaski Riesling of Olasz Riesling. Ook Paarlriesling in Zuid-Afrika is geen Riesling maar de druif Crouchen.

Ooit vertelde iemand mij dat je Riesling moet leren drinken, een beetje zoals je ook leert oesters eten. Eens je de smaak te pakken hebt laat hij u niet meer los. Je moet zijn frisse zuren leren ontdekken, en ja, zeker wanneer hij een beetje rijping heeft, zijn bijzondere aroma's misschien ook leren appreciëren.

Ik ben er desalniettemin gerust in dat er alleszins genoeg stof tot debat in het glas aanwezig zal zijn. De kleuren, de geuren, de smaken ... Op het menu staat een Choucroute Royale, een echt winters gerecht dat zich perfect laat vergezellen door een frisse Riesling.

Gentil

Bespreking van de druif

De Riesling heeft kleine druifjes met dikke schil in de vorm van kleine compacte trossen met korte bloemsteel, groen tot goud gekleurd, met

bruine vlekjes afhankelijk van de rijpheid. Het is een langzaam rijpend ras dat gekenmerkt wordt door een fruitig zuur.

De druif biedt bijzonder goede weerstand aan extreem lage temperaturen, evolueert optimaal in een wat koelere zone waar het langzaam rijpen het aromatische karakter benadrukt. Het is bijvoorbeeld de enige druif die in het unieke, koele klimaat van de Moezel en de noordelijke Rijnstreek gedijt. Deze streken kunnen derhalve ook de langste Rieslingtraditie voorleggen.

De Riesling is sterk verbonden met Duitsland. De aanplant is er ongeveer 20% van de totale aanplant wat ruim 21.000 ha betekent en de aanplant groeit steeds verder. De voornaamste streken zijn Mosel-Saar-Ruwer, Pfalz, Rheinhessen en Rheingau. In Frankrijk wordt deze druif enkel in de Elzas teruggevonden waar ze een kwart van de wijngaarden uitmaakt. Verder kan men ook Riesling terugvinden in Australië, Oostenrijk, Nieuw-Zeeland, Canada, Verenigde Staten, Zuid-Afrika, Luxemburg, Noordoost Italië en Oost-Europa.

Wij houden vandaag bij de Europese terroirs in Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk en Italië.

Riesling verkiest een goed gedraineerde lichte bodem en neemt de karakteristieken van het terroir op. Zo zal een leisteen bodem een rokerig smaakje geven, andere bodems zullen vooral mineraal, staal, teer, aards, bloemig of iets gekruid smaken.

Precies omwille van die bodemgesteldheid (kalk en klei in de Elzas tegen leisteen in Duitsland) en het alcoholpercentage is de Riesling uit de Elzas

vaak verschillend met deze uit Duitsland. Wat brengen ons de andere Europese gebieden aan verschillen ...?

Het aanbod van Riesling is zeer verscheiden. Een Riesling leent zich omwille van zijn natuurlijk zuurgehalte tot verschillende vinificatietechnieken en kan dus zowel als schuimwijn of stille droge wijn of stille zoete wijn (eiswein, vendanges tardives,...) in je glas belanden. Riesling kan grootse droge wijnen produceren, maar ook heerlijk delicate en opwindende, en uiterst zoete wijnen ... Vanavond zetten we droge wijnen op onze proeftafel.

De 'typische' Riesling wordt getypeerd door een bleekgele kleur met schitterend groene reflexen die de karakteristieke frisheid al verraden: kristalhelder tot helder, gematigd lichte lichtgele kleur, lichtgroene schijn.

Een goede Riesling heeft een fijne, elegante neus met subtiële fruitaroma's (citroen, grapefruit, perzik, peer), witte bloemen en soms ook venkel en zoethout. Bij Rieslings van leisteenbodems spreekt men vooral van een minerale toets. Sommige wijnen ruiken naar vuursteen, rijpere wijnen hebben vaak een interessante 'petroleum' toets.

De smaak wordt vaak gekenmerkt door pittig zuur en een grote frisheid. Goede Rieslings hebben een verfijnde en delicaat fruitige structuur.

Riesling is veelzijdig schreef ik hoger en dus krijgen we ook een verscheidenheid aan optimale 'pairings': jonge, lichte Rieslingwijnen, naar smaak droog tot fruitig zoet, zijn ideale zomerwijnen. Aan tafel zijn gerijpte Rieslings beter op hun plaats. Zelfs oudere Spätlesen laten bij

eten weer wat van hun jeugdigheid proeven. Een licht gerijpte Riesling in combinatie met gebakken coquilles, wat gebraseerd witloof en een lichte beurre-blanc, het water komt me in de mond!

Droge tot halfdroge Rieslings passen goed bij lichte gerechten, gestoomde zee- en zoetwatervis, vlees met lichte sauzen en klein gevogelte. Halfdroge tot lieflijke Spätlesen harmoniëren goed met verse kaas. Fruitig zoete Spätlesen of edelzoete Auslesen zijn voortreffelijke begeleiders van fruitdesserts. Gerijpte edelzoete Auslesen en Beerenauslesen zijn optimale aperitieven bij feestelijke menu's.

Vele Rieslings bereiken hun 'optimale drinkrijpheid' pas na enige jaren. Het bewaarpotentieel van topwijnen is groot wat niet betekent dat de wijn geen evolutie kent. Met de tijd vermindert het jeugdig fruit, het mineraal of bloemig karakter om te evolueren naar een dieper en genuanceerder boeket. In de neus krijgen we de typische petrol of mazouté aroma's die sterker worden.

Ik koos deze keer nog eens een instinker, benieuwd of hij door de mand zal vallen. De instinker van dienst is een Oostenrijkse Grüner Veltliner.

Tot de jaren '90 hadden weinig mensen buiten Oostenrijk van deze druif gehoord. Ondertussen is de druif begonnen aan een internationale opkomst, dankzij de Oostenrijkse kwaliteitswijnen die meer en meer bekend geraken. De Grüner Veltliner gaat al eens in de smaakrichting van een Sauvignon Blanc of een Riesling of in sommige gevallen een Pinot Gris.

De Grüner Veltliner is veruit de meest aangeplante druif van Oostenrijk. Grüner Veltliners uit de steile wijngaarden langs de Donau in Wachau staan het hoogst aangeschreven. In de Wachau heb je drie soorten: Steinfeder, Federspiel en Smaragd. De eenvoudigste, vroeg geoogste wijnen krijgen de titel Steinfeder. De Smaragd is de rijkste, meest weelderige van de drie. Wij proeven vandaag de Federspiel.

Sommigen beweren dat de Grüner Veltliner al in de Romeinse tijd groeide, maar schriftelijk bewijs van het bestaan van deze druif stamt uit de 19e eeuw. Naar verluidt stamt de Grüner Veltliner af van de Traminer en de St. Georgen druif.

De Grüner Veltliner heeft een voorkeur voor löss grond (ook wel Limburgse klei genoemd) die in Europa met name voorkomt in Nederland, België en Oostenrijk. De Grüner Veltliner wordt massaal verbouwd in Oostenrijk met een aandeel van circa 30% in de totale wijnbouw. Daarnaast is hij terug te vinden in Hongarije (genaamd Zölt Veltlini), Tsjechië (Veltlínské Zelené), Slowakije en last-but-not-least ook in Nederland waar een aantal hectare is aangeplant.

De Grüner Veltliner heeft een lange rijpingsperiode en heeft veel zonne-uren nodig voordat de druif rijp is, dus meestal tot half oktober. De druif is gevoelig voor klimaat en bodemsoort, waardoor verschillende typen/stijlen bestaan: enerzijds de lichte, frisse, fruitige variant en anderzijds de krachtige, rijke variant met een hoger suikergehalte. Wijnen van de lichte variant hebben meestal een fijne zuurgraad en kunnen jong worden gedronken; de rijkere wijnen hebben vaak een pepertje in de smaak en kunnen langer worden bewaard.

De Oostenrijkse wijn van de Grüner Veltliner wordt voornamelijk op roestvrij staal gerijpt en heeft een aantrekkelijke balans tussen frisse zuren met minuscule koolzuurbubbeltjes en fruitige sappigheid met elementen van groene appels, citroen en paprika, aangevuld met wat kruidigheid en witte peper. Later kunnen daar nog tonen van amandel, honing en mineralen bijkomen.

Er is dus gelijkenis en verschil met de Riesling. Ik koos voor een licht gerijpte versie zodat de kleur wat ter hulp kan zijn maar de neus dan weer net niet ?!

Bespreking van de geproefde wijnen

Köhler-Ruprecht Riesling Kallstadter Saumagen

Spätlese Trocken 2014

Het wijndomein Köhler-Ruprecht is een van de bekendste wijndomeinen uit de Pfalz, eigenlijk zelfs van Duitsland. Het familiedomein ontstond in 1920 toen Ernst Köhler het wijndomein opstartte vanuit de wijngeschiedenis en wijngaarden van de families Köhler en Ruprecht. Hij koos hierbij direct voor een natuurlijke wijnmaker en koos er o.a. voor niet te chaptaliseren.

De drijvende kracht achter het sterk toegenomen succes was wijnmaker Bernd Philippi, de kleinzoon van de stichter Ernst Köhler, die eerst samen met zijn vader Otto en later alleen het wijndomein leidde.

Vandaag zet Dominik Sona het verhaal verder nadat in 2009 de Amerikaanse familie Sauvage het eigenaarschap van Bernd overnam. Dominik en zijn vrouw zetten de traditie verder en blijven het motto "wijn is de poëzie van de aarde" handhaven. Uiteindelijk telt alleen de kwaliteit in het glas! Vanuit dit uitgangspunt ontstaan wijnen met een uitgebalanceerde kracht, elegantie en een lange levensduur.

Wij proeven een Riesling van de wijngaard Kallstadter Saumagen die al sinds 1810 zou zijn aangeplant. Deze wijngaard ligt aan de westelijke rand van het dorp en wordt beschouwd als de beste locatie van Kallstadt. In Saumagen vindt men vooral kalkzandsteen, waaraan de Rieslingwijnen hun typische mineraliteit te danken hebben.

Het is wijn die een mooie harmonie biedt tussen elegantie en volheid en mooie scores haalt internationaal met o.a. een 92/100 van Wine Spectator. De wijn werd geselecteerd als beste wijn van Kallstadt. In het glas een mooie goudgele kleur, een aroma waarin kruiden, mineraliteit maar ook citroen, meloen en perzik terug te vinden zijn. Bij de aanzet zijn de vruchttoetsen in de mond present maar naarmate de wijn openkomt neemt de mineraliteit de bovenhand. De zuren zijn mooi ingekapseld en het feest wordt afgesloten met een mooie talmende afdrank.

Weingut Wwe. Dr. H. Thanisch Riesling Kabinett

Bernkasteler Doctor 2014

De tweede wijn op de proeftafel komt uit de Moezel van wijndomein Wwe. Dr. H. Thanisch waarvan de geschiedenis zou teruggaan tot 1636. Zij verbouwen enkel Riesling. De meest bekende is de Bernkasteler

Doctor wijngaard die al 200 jaar in handen van de familie is.

Het wijndomein wordt vandaag geleid door Sofia Thanisch en zij is de vierde generatie waarbij een vrouw de leiding heeft van het wijndomein wat hen vrij uniek maakt. Zij staat aan het hoofd sinds 1996 en ondertussen staan ook haar dochters klaar om de stap verder te zetten: de 12de generatie en de 5de generatie vrouwen ...

Terroir en duurzaamheid is hun leitmotiv. Behoedzaam omgaan met de natuur leidt tot een integrale en omgevingsvriendelijke wijnbouw met voldoende afstand tussen de wijnranken voor een voldoende luchtstroom en licht.

Wij drinken een eerder typische Moezel Kabinett van de 3,2 ha grote Bernkasteler Doctor wijngaard. De wijn is opgevoed in oude vaten die minstens 40 jaar oud zijn. Je krijgt dus geen houttoetsen maar wel een lichte micro-oxidatie tijdens de opvoeding.

De wijn kreeg 91/100 van Wine Spectator en geniet eveneens een mooie reputatie. Gault Millau plaatst de wijn bij de 10 beste Duitse Riesling Kabinett wijnen.

In het glas de lichte geel-groene kleur, de elegante frisheid, ...

Marc Kreydenweiss Riesling Andlau 2013

Vervolgens trekken we verder naar de Elzas in Frankrijk waar ik een wijn koos van het domein Marc Kreydenweiss, een domein in Andlau dat sinds 1989 biodynamisch werkt. Het is eveneens een familiedomein waar ondertussen de 4de generatie de leiding heeft. Het domein heeft 13,5 ha

wijngaarden in de Elzas en 3 ha in de Elzas Grand Cru. Hun wijnen hebben een uitgesproken mineraliteit.

In het glas een lichte goudgele kleur, een aangename neus met wat florale toetsen, wat peer, acacia-honing. In de mond valt de mineraliteit op met aroma's van citroen, peer, witte bloemen en een zoute ondertoon die vooral bij de afdronk merkbaar is.

Weingut Pichler-Krutzler Riesling Pfaffenberg 2014

In het jaar 2006 stichtten de uit Wachau afkomstige Elisabeth Pichler en de uit Burgenland afkomstige Erich Krutzler hun eigen wijnhuis in Wachau. Beiden stammen af van gerenommeerde en erkende wijnproducenten. Zo is Elisabeth Pichler de dochter van Franz X. Pichler, één van Oostenrijks meest gerenommeerde wijnmakers aller tijden (zie ook verder). Hun eerste productie is van slechts een aantal jaar geleden, en toch vinden zij zichzelf al terug in het rijtje jonge toptalenten dat de Oostenrijkse wijnwereld rijk is.

De Wachau is een regio in Neder-Oostenrijk, op zo'n 80 kilometer ten westen van Wenen. Door deze 30 kilometer lange vallei tussen Krems an der Donau en Spitz, stroomt de rivier de Donau. Weingut Pichler-Krutzler ligt in het kleine dorpje Oberloiben, midden in dit gebied. Erich en Elisabeth beheren samen 7-8 ha wijngaard met Riesling en Grüner Veltliner stokken. Sinds een jaar of wat wordt er geëxperimenteerd met biologisch-dynamische wijnbouw. Alle wijngaarden van Pichler-Krutzler zijn verdeeld over de hellingen, Frauengarten en Klostersatz liggen onderaan maar Loibenberg, Wunderburg en de Pfaffenberg liggen op de

steile terrassen met de befaamde bodem van Urgestein.

Het resultaat is een complexe en evenwichtige wijn. Mineraal, lichte hint van petroleum (mazouté) en verder de klassieke Riesling aroma's met citrus, wit fruit, beetje floraal en een beetje zout.

Falkenstein Riesling 2015

Voor de laatste Riesling in het rijtje nemen we jullie mee naar Noord-Italië naar de Sonnenburg berg waar in 1989 Franz en Bernadette Pratzner besloten om hun appelteelt te stoppen en zich toe te leggen op de wijnbouw. Hun wijngaarden strekken zich uit over 12 ha wat hen toelaat een 90.000 flessen per jaar te produceren. Sinds 2003 gebeurt het wijn maken in de nieuwe 'wijnkelder'. Franz is de wijnmaker terwijl Bernadette zich ontfermt over de wijngaarden.

Zij hebben ongeveer 6 ha Riesling aangeplant en ze beschouwen hun Riesling als hun vlagschip. Na de volledige manuele pluk fermenteren de wijnen in Acacia-vaten waar ze ongeveer 10 maand rusten 'sur lie' om vervolgens nog ongeveer een jaar op fles verder te evolueren.

Mineraliteit, goed gestructureerde aciditeit en een delicaat bouquet van bloemen, geel fruit (appel, citrus, tropisch fruit). Frisse zuren en een bittertje op de afdronk.

Weingut FX Pichler Grüner Veltliner Federspiel

Klostersatz 2012

De Wachau is het gebied waar bij uitstek de mooiste terroirs voor Grüner Veltliner voorkomen. De stenige oevers van de brede Donau zijn hier zo steil dat de wijngaarden op terrassen liggen, als op reusachtige traptreden. Zo adembenemend mooi dat het door de Unesco als werelderfgoed is beschermd. Meer dan 50% van de aanplant in de Wachau bestaat uit Grüner Veltliner.

Het Weingut FX Pichler kreeg in één slag wereldfaam nadat de wijnrecensent Robert Parker hen de Château Latour of Domaine de la Romanée-Conti van de Wachau noemde. Dit is inderdaad het wijndomein van de ouders van Elisabeth Pichler.

Het domein staat wereldwijd bekend voor zijn Smaragd wijnen van Grüner Veltliner, hoewel hun meest uitzonderlijke wijn eigenlijk de Unendlich Riesling is, een wijn die enkel geproduceerd wordt in uitzonderlijke jaren en misschien een volgende keer op onze proeftafels zal verschijnen.

Hun wijngaarden zijn gelegen aan de zuidkant van de Donau op de typische terrassen in de dorpen Loiben en Dürnstein, waar alles klimatologisch wat warmer is dan in de "Spitzer Graben". De wijnen zijn daardoor wat massiever en vettiger van stijl. In totaal bezitten ze 18 ha, waarvan de helft is aangeplant met Grüner Veltliner. De Klostersatz wijngaard is een van de oudste wijngaarden in Wachau en de ondergrond geeft de wijn extra diepgang en mineraliteit.

In het glas een geelgroene schijn. In de neus rijpe groene appel, een beetje honing. In de mond krachtig, sappig geel fruit, een rokerige

mineraliteit en wat zout.

Ik koos een oudere fles zodat de kleur jullie misschien wat helpt maar de neus en de smaak jullie wat misleidt ;-) of toch niet?

wijnclubzottegem.be